

Ik hoor U nu verzekeren:

Ik geloof ook, dat er wel eenig verschil tusschen den doctor-ingenieur en den gewonen ingenieur zal zijn. Kom, collega, kan er niet een schentje klare woordjes bij? Nog eens repeteeren? De wet, Dr Kuyper, de koningin, Prof. Kraus, en dat allemaal voor Uw oogen in „De Reformatie” van 5 Aug. Voorts hoor ik U nog wat opponeeren tegen mij met wat Dr Bos, en Prof. Bakhuizen Roozeboom gezegd hebben in de Tweede Kamer. Allemaal erg best, maar het gaat mij voorbij. Niet alzoo U. Het is ietwat uit Uw eigen stijl vallen, als ge eerst zonder tegenspraak aanvaardt, wat ge van Dr Kuyper hebt gelezen, en dan een ogenblik later mij wilt verslaan, met wat anderen opmerkten... tegen Dr Kuyper. En als ik dan tenslotte weer hoor:

Dr Kuyper deed dan ook geruststellende mededeelingen.

„De Universiteit trekt de studenten driemaal zoo sterk aan als Delft”, aldus Dr Kuyper. „Het verblijf is aan een Universiteit veel aangenaamer. De wijze, waarop men daar tegenover de colleges staat, draagt een heel ander karakter. In Delft moet men veel strafster studeeren om het diploma te krijgen.”

Nu neem ik gaarne aan, dat de doctor-ingenieur een wetenschappelijk man is, maar de beschrijving die Dr Kuyper zelf van Delft gaf, nadert sterk die van een polytechnische drilschool.

dan wordt het me heelmaal wat vreemd, zoo bij 't afscheid. Want nu gaaf het weer terug naar de oude fout: wat van het niet-promoveerende Delft gezegd is, wordt weer op het promoveerende overgebracht. Zooeven heette het: geen mensch, behalve Dr Schilder, spreekt tegen, dat Delft al erg wetenschappelijk was; maar nu is Delft ineens weer een drilschool gelijk.

Hetgeen dan onder de „geruststellende mededeelingen” gerubriceerd wordt.

Toen ik in Delft woonde, hoorde ik overigens van meer dan 2400 studenten. En die vrijheid tegenover de colleges... nu, als ze in de andere universiteitssteden nog vrijer moeten zijn, dan is de handloosheid aan de orde van den dag.

De handdruk is tot nu toe warm; maar de speech nog niet heelmaal helder.

Dr Kaajan's zwijgzaamheid.

Wat zal ik — thans in den 3en persoon sprekend — nog verder Dr Kaajan antwoorden? Hij zegt:

Ik stap van Delft af.
Want wat heeft Delft met Kampen te maken?

Wat het er mee te maken heeft? Precies zooveel, als er zin lag in Dr Kaajan's vraag, of Kampen begerde wat Delft had.

Dr Kaajan zegt voorts:

Waarom maakte Dr A. Kuyper van de Technische School te Delft een Polytechnische Hoogeschool met eigen doctoraat?

Omdat hij de technische wetenschappen bij geen enkele faculteit kon onderbrengen.

Als dit juist is, dan is of de heele universiteitsgedachte (eenheid der wetenschappen, eenheid aller wetenschappen) als een fictie verworpen door Dr Kuyper; maar in dat geval is het verwonderlijk, dat Dr Kaajan een moment later er mee werkt, als met een onbetwistbaar argument. Of — de andere mogelijkheid — Dr Kuyper erkent, dat vak-opleiding en wetenschappelijke studie heelmaal geen tegenstellingen zijn; maar dan hangt Dr Kaajan's theorie, dat Dr Kuyper tusschen vakschool en wetenschapschool zoo absoluut onderscheidt, weer in de lucht. Hij ontkomt er niet aan: de stekpaardjes, die tegen Kampen worden losgelaten, moeten er altijd aan gelooven. Grapjes of geen grapjes.

En terwijl Dr Kaajan in de Handelingen der Tweede Kamer zoekt naar oude redvoeringen en voorts zweert bij enkele overgeleverde machtwoorden, daar komt de Hoogeronderwijswet heel dat studierkamergeredeneer over opleidingsschool en universiteitsgemeenschap in het zonnetje der nuchterheid zetten. Men moet maar eens lezen, hoe tegen het stelsel der gesplitste doctoraten al moest worden gewaarschuwd... noen, heusch niet in Delft, maar aan de universiteiten, die Dr Kaajan hemelhoog verheft tegen Delft. De universiteit dreigde tot vakschool te worden, toen men de gesplitste doctoraten wilde invoeren, zegt Dr De Visser. Maar toen men geneezing zocht tegen dit ongel, is het niet gedaan met machtwoorden over de universiteitsgemeenschap (waarvan in de praktijk van het promoveeren toch niemand terecht komt), maar in de eenheid der wetenschappen, die in een bepaalde faculteit onderwezen worden. Dat contact van alle faculteiten onderling juist als eisch voor een gereformeerde universiteit ontkennen — welke Gereformeerde denkt er aan? Maar ligt dat contact in een gebouw? In een professorenkruis? In een senaatsvergadering zoo eens in de zooveel maand? Of ligt het in geloof, in hersenwerk, in boeken, in BELDENIS (!) in studierkamer, in conferentie, in werkprogramma? Zoo het daarligt, wie is nog geïsoleerd? Wie, die wil? En wie, ook aan een gereformeerde universiteit docerende,

isoleert zich NIET, als hij geen lust heeft tot het legendeel?

Maar wij zwemmen nog in de louzen en vragen geen seconde of de werkelijkheid er mee klopt. Daarom ga ik ook verder niet in op wat Dr Kaajan voorts nog opmerkt. Zijn antithese tusschen theologische „opleidingsschool” en theol. faculteit is een pure fictie. Beneden zal ik Prof. Hoekstra citeeren. Wat ik zelf opmerkte tegen Dr Kaajan laat hij trouwens onbestreden; hij repeteert alleen zichzelf.

En als het dan tenslotte nog weer heet:

Een theologische faculteit is geïncorporeerd in het geheel der wetenschappen en bezit als zoodanig ook het jus promovendi.

Maar een Theologische Hoogeschool, geïsoleerd van de andere faculteiten, niettemin met eigen doctoraat, uitgaande van een bepaalde groep van Kerken, kende Dr Kuyper niet.

dan antwoord ik: het is allemaal wel goed voor de studierkamer, maar als Dr K. er mee werken wil, dan moet hij eerst weerleggen mijn met wetsartikelen gestaafde opmerkingen, dat het theol. doctoraat aan de Vrije Universiteit niet zoo erg geïsoleerd is als hij op het oogenblik een eenvoudigen lezer zou doen gelooven, dat het niet is. Ik heb aangetoond, dat de faculteit, die Dr Kaajan promoveerde, in dat promoveeren precies even sterk van de andere faculteiten geïsoleerd was als men maar droomen kan. Toch wordt vroelijk herhaald, dat Dr Kuyper zoo iets niet kende.

Alzo kende Dr Kuyper niet de doctorschul, die aan Dr Kaajan is uitgereikt.

Waar men al terecht komen kan, als men polemiseren wil, zonder de argumenten te raken.

Als nu Dr Kaajan, lettende op het feit, dat ik zijn artikel nagenoeg geheel overnam, ook eens mij citeeren wil in zijn blad, dan zal mijn handdruk nog een klein pietsje warmer zijn.

O ja, nog even dit. Dr Kaajan beweerde onlangs ook nog, dat ik kerk en staat verwarde. Als hij zich herinnert, wat ik verleden week schreef over de in de wetenschappelijke autoriteit der hoogleraren zelf gelegen rechten, dan zal hij misschien wel voor zichzelf toegeven, dat dit argument mij ook al voorbijgaat.

K. S.

Verbetering. Verleden week werd getrukt: de kerk wordt „gedund” van God het promotie-recht. Lees „gedund”.

Generale Synode te Groningen.

De aanvang der Synode.

Onder veel belangstelling van Dinsdag 16 Augustus om 10 uur de Synode aan. Aan de tafel van het Moderamen zaten de vijf predikanten van Groningen. Dr J. J. Miedema, de oudste predikant der Geref. kerk van Groningen, liet zingen Ps. 89:1 en 3, las Psalm 135, waarna hij uitsprak de volgende:

Openingsrede.

Welverwaarde en Eerwaarde broeders, afgevaardigd, om de Gereformeerde kerken in Nederland in deze Generale Synode te vertegenwoordigen.

Hoogerwaarde broeders, uitgenoodigd, om deze vergadering met goeden raad te dienen.

Geliefde broeders, die als afgevaardigden van buitenlandsche kerken tot ons gekomen zijt.

En verder zij allen, die hier tegenwoordig zijt, om met ons het heil van Zion te zoeken, op welke wijze dan ook, krachtens de opdracht, mij verleend door de roepende kerk van Groningen, open ik deze Synode met de zegenbede:

Genade en vrede zij u van God onzen Vader en den Heere Jezus Christus, onzen Zaligmaker, door den Heiligen Geest.

Het is nu 28 jaar geleden, sinds de Gereformeerde kerk van Groningen het voorrecht genoot, een Generale Synode in haar midden te herbergen. In de 16e en 17e eeuw was het haar nimmer gegund. Wel Embden (1571) dichtbij over de grenzen, wel Middelburg ver in het Zuiden, ontvingen de Synode nationaal, maar Groningen nimmer. En dat, hoewel volgens de eigen verklaring van een Raadsheer der stad op de provinciale Synode van 1598, toen het ging om de vraag of de Synode op het land of in de stad zou vergaderen: de stad Groningen immer voor de halve provincie moest gerespecteerd worden, terwijl enkele jaren later (1602) bij diezelfde strijdzaak de daar aanwezige domini fratres gezamenlijk uitspraken: dat zij de stad „wohl alim bequamesten achten en alim levosten wehren in der Stadt Groningen”.

En het zou zeker nog niet geschied zijn, ware niet deze gewone Generale Synode, een buitengewone, zij het dan ook niet in gewonen zin. Immers gewoon is zij, omdat zij ingesteld in 1926, de normale tijd van saamkomen, nu eerst vergadert.

Maar buitengewoon, zij het dan niet in denzelfden zin als hare voorganger, omdat zij tengevolge van de extra inspanning en tijd van de buitengewone Synode van Assen, nu eerst na vier jaren samenkomt.

Nochtans is het der kerk van Groningen een ere en een voorrecht, de Generale Synode in haar midden te mogen ontvangen. Het schijnt wel, dat telkens ongeveer een tussenruimte van bijna 30 jaren moet verlopen, eer de Synodale vergaderingen hier samen komen. Was in 1846 alhier de Synodale samenkomst der Christelijk afgescheiden gemeenten, deze werd eerst in 1872, dus na 26 jaar, gevolgd door de Synode van de Christelijk Gereformeerde kerk te Groningen. Daarna verliep weer 27 jaar, toen in 1899 de Generale Synode van de Gereformeerde kerken in Nederland alhier bijeenkwam. Terwijl na 28 jaren wederom de Generale Synode te Groningen daagt. Trefend is het zeker, dat in de drie laatste Synodale vergaderingen, die meer dan een halve eeuw uiteenliggen, de naam van Prof. L. Lindboorn voorkomt, als gewoon lid, of als adviseerend lid, die aldus 'n stuk historie in zijn persoon vertegenwoordigt en dien we met dank aan God ook nu weer hier begroeten.

Overigens hoe geheel anders is alles geworden. De eerste Synode van 1846 vergaderde in het kerkgebouw van de Christelijk afgescheiden gemeente, een vroegere Roomsche kerk in de Guldenstraat, een zeer bescheiden ruimte, kort bij de plaats, waar velen uwer hun verblijf hebben.

Vergaderden de Synoden van 1872 en 1899 in de Ebbingerkerk, die nog in '99 een schoon en ruim gebouw genoemd werd, welk een ruimte is ons dan thans niet gemaakt, als wij dit kerkgebouw, dat thans tot vergaderplaats dient, mogen beschouwen. Dit kerkgebouw, evenals alle andere drie na 1899 gebouwd of

vernieuwd, is wel het zichtbaar bewijs van de aan onze gemeente geschonken uitbreiding. In ledental is zij thans reeds de 10.000 overschreden, terwijl de beide gemeenten in 1899 nog geen 4000 telden. Een vijftal dienaren des woords zijn ons geschonken. En moest Dr J. Westerhuis in 1899 bij de opening der Synode nog spreken van de kerkeraden der Gereformeerde gemeenten, alhier, op wie last hij sprak en de Synode opende, dat meervoud is nu gelukkig enkelvoud geworden en de letters zijn ook hier ter aanduiding van de gedeeldheid vervallen.

Welk een zegen en gunst des Heeren spreekt er niet uit al die enkele aanduidingen van groei en uitbouw en het is te meer daarom ook, dat wij ons verblijden de Synode hier in ons midden te mogen ontvangen.

Toch ontveinen wij het ons niet, dat eigenlijk zeer bijzondere omstandigheden er toe geleid hebben, u hier te brengen. Ware niet Assen het vorige jaar genoodzaakt geweest een buitengewone Synode bijeen te roepen, nog zou zeker Groningen niet aan de beurt zijn geweest.

Assen stond in het toeken van beroering van binnen en van buiten, zoo zelfs, dat scherpe waakzaamheid tegen mijn juiste belangstelling noodig was, en breuke en scheuring is daarop gevolgd. Groningen daarentegen is zooveel rustiger en minder bewogen. Toch ligt het verschil niet in een afkeuring van wat in Assen geschied is. De kerken hebben niet als bestuurscollege die Synode gezien, maar als hunne vertegenwoordiging, gelijk ze bewezen immers door deze Synode samen te stellen, evenals dit in Assen geweest is en hebben daarin een zegel gezet op al hare handelingen.

Wel is het iets nieuws, dat voor het eerst de classis Batavia van de Gereformeerde kerken in Nederlandsch Oost-Indië door hare afgevaardigden hier tegenwoordig is, die wij dan ook van harte welkom heeten. Het is verheffend en verblijdend, de kerken van Groot Nederland samen te zien; waarbij wij ons ook verblijden de vertegenwoordigers van Nederlandschen stam uit Afrika en Amerika in ons midden te zien.

Wel zullen we hopen, dat de gelijfheid met Assen niet zal bestaan in gelijfheid van tijdsduur. Niettemin zijn er allerlei gewichtige vragen op het voorloopig agendum, al is het dat niet alles gewichtig is, naar dat het omvang heeft. De Zending beslaat zeker 'n groot deel en allerlei vragen, met name ook over de vooropleiding van Zendingarbeiders, zullen onze aandacht vragen. Dus toch een opleidingskwestie, al is het in heel anderen zin, dan die in de Synode van 1899 de gemoderen bezig hield. Want immers, die opleidingskwestie is niet meer aan de orde.

Ook zullen nog allerlei vragen, voortgevoerd uit of in verband met het schisma van 1926, voor u gebracht worden, die zeker teederheid en getrouwheid vragen. Vrede te zoeken is eisch; spreekt de Heiland niet zalig, die den vrede maken? Maar dan toch steeds naar het Woord des Heeren: Hebt dan de waarheid en den vrede lief.

De Heere is de getrouwe. Zijn trouw is groot. In de bewaring van Zijn Zion bewezen. Hij is het, die doet wat Hem behaagt. In de wolven en in den regen, in onweders en danders, in storm en cycloon is Zijn stem, Zijn mogendheid. Hij spreekt ook nu nog, ook tot ons land en volk. Hij is nog diezelfde, die zijn Israël verhoorde, redde, leidde en bewaarde. Die het kastijdt en redt. Die Zijn kerk hewaart.

Laat dit ons vertroosten; ook door alle moeite en strijd leidt Hij en bewaart Hij. Laat de opwekking ook tot ons spreken en dringe. Daarom zonen Levi's huis en allen, die Hem vrezen om het Hallelujah, geloofd zij den Heere aan te heffen.

Moge God ons bijeen doen zijn in het diepe besef dat God ons roept om te arbeiden voor de kerk, die Christus kocht met Zijn bloed en die de Heilige Geest toebereidt voor den dag der toekomst onzes Heeren.

Zij daartoe ons aller verwachting van den Heere, die hemel en aarde gemaakt heeft.

Nadat gezongen was Ps. 134:1 en 2, ging Dr Miedema voor in smeekebed.

Op verzoek van den voorzitter onderzochten de predikanten J. Gisp en G. H. v. d. Vegt de credentie-brieven der afgevaardigden, welke in orde werden bevonden.

Appel nominaal.

Bij het appel nominaal bleek, dat alle reeds bekende afgevaardigden aanwezig waren. Alleen was voor N.-Brabant-Limburg aanwezig Dr J. de Vries van Tilburg, de secundus van Dr J. H. Donner, Breda, terwijl, wat de buitenlanders betreft, niet aanwezig is Sir James Simpson S.S.C., in wiens plaats is gekomen Dr Goeree van de Dutch Reformed Church (N. Amerika).

Moderamenverkiezing.

Aan de orde was daarna de verkiezing voor het Moderamen. Bij de verkiezing voor voorzitter werden uitgebracht op Dr K. Dijk te Den Haag 29 st., op Dr J. J. Miedema, Groningen, 18 st., op Dr W. A. van Es te Leeuwarden 1 st., op Dr K. Fernhout Mzn. 1 st., op Dr M. Meijering 1 st., op Dr J. L. Schouten 2 st., op Dr R. J. v. d. Veen 2 st., zoodat gekozen is Dr K. Dijk te Den Haag.

Tot assessor werd met 47 st. benoemd Dr J. J. Miedema te Groningen. De predikanten M. Meijering, K. Fernhout Mzn., W. Breukelaar en Dr H. Kaajan verkregen resp. 2, 1, 2 en 2 stemmen.

Tot 1sten Scriba werd gekozen Dr G. Keizer van Rheden-De Steeg met 38 st. De predikanten J. P. Klaarhamer, Dr H. Kaajan, M. Meijering verkregen resp. 12, 3 en 1 stem.

Tot 2den Scriba werd gekozen Dr J. P. Klaarhamer te Dokkum met 48 st. De predikanten M. Meijering, Dr H. Kaajan en J. G. Kunst verkregen resp. 1, 4 en 1 stem.

De voortgang der Synode.

Het gekozen moderamen nam daarop zijn plaats achter de tafel in.

De voorzitter houdt een korte toespraak tot de vergadering.

Toespraak voorzitter.

In deze toespraak dankt hij namens het Moderamen voor het vertrouwen, door de vergadering in hem gesteld. Het is spr. en eer en hij is daarvoor waarlijk dankbaar. Alleen wil spr. nu ook vragen om hartelijke medewerking in alle zaken en spr. weet, dat in stem en keuze der Synode ligt de belofte van samenwerking en voortgaand vertrouwen. Spr. hoopt, dat God sterken zal, den arbeid zóó te verrichten, dat Zijn Naam geprezen worde en de heerlijkheid van Hem uitkome in Zijn gemeente, die Zijn akkerwerk en huis is.

Instemming belijdenis.

Door op te staan letuigen allen instemming met de belijdenis der Geref. kerken.

Woorden van welkom.

Daarna dankt de voorzitter Dr K. Fernhout voor het woord op den bidstond van Maandagavond, evenals Dr J. J. Miedema, de commissie voor 't werk, dat reeds verricht is en de kerk van Groningen, die de Synode zóó gastvrij heeft ontvangen. Vervolgens heette hij welkom de prae-adviseerende leden-Hoogleraren, waarbij hij voorlas een schrijven van Prof. Dr H. H. Kuyper, die, wegens ongesteldheid, bericht van verhindering zond. De voorzitter drakte hierover zijn spijt uit en had den Hoogleraar, wiens adviezen hier zeer zullen gemist worden, hersteld toe. Eveneens werden voorgelezen een brief van Prof. Van Gelderen, die thans in Zuid-Afrika vertoeft, en van Prof. Groshede, die deze week verhindert is.

Vervolgens onderstreepte Dr Dijk het welkom, door Dr Miedema gericht tot de buitenlandsche afgevaardigden.

Tot leden der perscommissie werden benoemd de predikanten D. van Dijk en H. v. d. Elskamp te Groningen en in de commissie voor de financiële zaken Dr J. J. Miedema en ouderl. H. Wriesters te Groningen.

Nadat Dr. J. J. Miedema, de assessor, mededeeling had gedaan van enkele nog ingekomen stukken, werden de Prof. H. Bouwman en G. Ch. Aalders verzocht met het moderamen de werkwijze der Synode vast te stellen.

De bijeenkomst werd daarop verdaagd tot halftwee.

Zitting van Dinsdagmiddag.

De middagzitting werd geopend met het zingen van Ps. 119:3. Op voorstel van het Moderamen werd besloten aan Prof. Kuyper een brief te zenden, waarin het leedwezen der Synode over zijn afwezigheid wordt betuigd en hem Gods zegen en spoedig herstel wordt toegewenst.

Op voorstel van het Moderamen werd besloten, dat stukken voor de Synode, die na Zaterdag inkomen, niet in behandeling genomen zullen worden.

Aan enkele persorganen, „Nieuwe Prov. Groninger Courant“, „Friesch Dagblad“, „Rotterdammer“ en „Standaard“ zal gastvrijheid worden verleend, terwijl zij het officieel persverslag der door de Synode aangewezen perscommissie ontvangen.

Het Moderamen stelde voor vijf commissies in te stellen en: De eerste commissie te doen bestaan uit de dienaren des Woords J. L. Schouten, belast met de samenroeping (Amsterdam), C. B. Bavinek (Rotterdam), T. Gerber (Assen), K. Fernhout (Vreeland), E. Koltboff (Veldhausen) en de ouderlingen J. Bakker (Santpoort), Ds L. Bouma (Hijum), P. de Koning (Bandoeng), J. van der Waals (Nijkerk), J. Weerstra (Cornwerd) en daaraan toe te voegen als praeadvisers Prof. Dr. G. Ch. Aalders en Prof. Dr. J. Ridderbos.

De tweede commissie te doen bestaan uit: de dienaren des Woords R. J. van der Veen (Goes), belast met de samenroeping, N. Duursma (Nw. Amsterdam), W. A. van Es (Leeuwarden), H. Kaajan (Utrecht), C. W. E. Ploos van Amstel (Steenwijk), en de ouderlingen Mr. A. J. L. van Beek Calkoen (s-Gravenhage), J. Huizinga (Dedemsvaart), A. Muis (Rotterdam), L. J. Schalekamp (Klundert), G. v. Zeggelaar (Ramsdorp) en daaraan toe te voegen als praeadvisers Prof. Dr. V. Hepp en Prof. Dr. T. Hoekstra.

De derde commissie te doen bestaan uit: de dienaren des Woords H. Meijering (Katwijk a. d. Rijn), belast met de samenroeping, G. Husmann (Bunde), T. Petersen (Wolvega), J. de Vries (Tilburg) en de ouderlingen W. H. v. Helden (Nieuwendijk), J. W. Maas (Nijmegen), W. Rozeboom (Scheemda), P. Rijdsdijk (Sliedrecht), J. S. Sjaardema (Bunschoten), J. Wolting (Gees) en daaraan als praeadvisers toe te voegen Prof. Dr. F. W. Groshede en Prof. L. Lindeboom.

De vierde commissie te doen bestaan uit: de dienaren des Woords D. P. Koopmans (Sneek), belast met de samenroeping, H. de Bruyn (Nieuwendijk), W. W. Meynen (Dordrecht), M. Meijering (Delfzijl), W. L. Milo (Almelo) en de ouderlingen G. J. Baart (Alphen a. d. Rijn), R. Dijkstra (Driesum), J. Knoll (Hirshove), G. v. d. Putte (Vlissingen), R. Sloot (Magelang), M. Velthuis (Bedum) en daaraan toe te voegen als praeadvisers Prof. Dr. H. Bouwman en Prof. Dr. S. Greijdanus.

De vijfde commissie te doen bestaan uit: de dienaren des Woords J. G. Kunst (Arnhem), belast met de samenroeping, W. Breukelaar (Zaandam), A. Pos (Djoejakarta), J. H. Telkamp (Middelburg) en de ouderlingen J. J. van Commenee (Utrecht), Ch. Dixon (Deventer), B. Looyenga (IJlst), D. Scheele (Terneuzen), H. Scheffer (Assen), J. Schroyenwever (Oosterwold) en daaraan toe te voegen als praeadviserende leden Prof. Dr. A. G. Honig en Prof. Dr. J. Waterink.

De te behandelen stukken worden hierna onder de verschillende commissies verdeeld en haar in handen gesteld ter fine van praeadvisies.

De praeses stelde voor alleen in behandeling te nemen die voorstellen, die schriftelijk ter tafel worden gebracht.

Besloten werd, dat de zittingen der Synode alleen toegankelijk zullen zijn voor leden der Gereformeerde Kerken.

De buitenlandse afgevaardigden zullen Donderdag gelegenheid ontvingen de Synode toe te spreken.

De leden der Synode hebben ook toegang tot de vergaderingen der commissies, waarvan zij geen deel uitmaken, echter zonder gelegenheid tot deelname aan de discussies.

De eerstvolgende openbare zitting zal gehouden worden D. V. Donderdag a.s. en aanvangen om 9 uur.

Te 2.15 werd hierop na dankgebed door den praeses de zitting gesloten.

Tweede zitting.

De morgenvergadering van Donderdag.

De morgenvergadering van Donderdag wordt geopend met het zingen van Ps. 68:14, waarna de praeses voortgaat in gebed. Appel nominaal wordt gehouden. De C. W. E. Ploos van Amstel heeft bericht gezonden, dat hij wegens familieomstandigheden dezen en den volgende dag niet aanwezig kan zijn. Zijn secundus Dr. C. N. Impeta, is uitgenodigd, doch nog niet aanwezig. De acta der eerste zitting worden gelezen en vastgesteld. Prof. Dr. A. G. Honig voor het eerst op de Synode aanwezig, wordt door den praeses verwelkomd en betuigt op de gewone wijze zijn instemming met de Belijdenisschriften. De praeses complimenteert Dr. T. J. Petersen met zijn verjaardag. Door den assessor wordt mededeeling gedaan van de ingekomen stukken. Ingekomen is o.m. een schrijven van den Raad der Geref. Kerk van Leeuwarden, met bezwaar tegen het formulier van belijdenisschriften. Verschillende bezwaarschriften dringen er bij de Synode op aan, dat zij een poging doe om te komen tot hereniging.

Dr. J. v. d. Waals rapporteert namens commissie I over het rapport van de deputaten over echtheid. De con-

missie stelde voor te berusten in de mededeeling, dat de deputaten met hun arbeid niet konden gereed komen en hun uitsluit te geven in de volgende Synode. Aldus besloten.

Dr. T. Gerber rapporteert namens commissie I over een schrijven van den Bond voor Staatspensioenering, waarin deze vraagt om den steun en de medewerking der kerken. De commissie stelde voor, dit verzoek, als callende buiten de competentie der Synode, voor kennisgeving aan te nemen.

Dr. J. Bakker rapporteert namens Commissie I over een schrijven van Dr. G. de Graaf Ann. te Nijkerk, waarin deze de Synode verzoekt zich uit te spreken over de leer van vele predikanten, die de scheppingsdagen (Gen. I) eigenwillig veranderen in tijdperken. De commissie stelde voor, aan dezen broeder te berichten, dat de Generale Synode op zijn verzoek in dezen vorm niet kan ingaan, aangezien het in het algemeen gesteld is en de Synode allereerst zaak zou kunnen behandelen als deze in concreten vorm voor haar wordt gebracht.

Prof. Dr. V. Hepp rapporteert namens commissie II over het rapport der deputaten der Gen. Synode van Utrecht voor de Liturgievraagstukken. De commissie stelde voor de Generale Synode, overwegende, dat de deputaten op de Gen. Synode van Utrecht 1923 benoemd, om een nieuw leerboek voor de catechisatie en de school op te stellen, hun arbeid nog niet hebben beëindigd, besluit opnieuw drie deputaten te benoemen, aan wie wordt opgedragen den aangevangen arbeid te voltooien en het concept-leerboek uiterlijk een jaar voor de eerstvolgende Gen. Synode aan de Kerken toe te zenden.

Dr. W. A. van Es rapporteert namens Commissie II over een bezwaarschrift van Dr. Tr. Steegstra, te Groningen. De commissie stelde voor: De Synode besluit, aangezien haar zaak niet behoort tot die zaken, die niet in mindere vergaderingen hebben kunnen afgehandeld worden, Dr. Steegstra met haar bezwaar te verwijzen naar de classis Kollum, eventueel de Part. Synode van Friesland (Noorder gedeelte). Conform besloten.

Prof. Dr. T. Hoekstra rapporteert eveneens namens Commissie II over het rapport „regeling nadere samenleving der Geref. Kerken in Benelux en Oost-Friesland met de Geref. Kerken in Nederland“. De commissie stelde voor:

- a. Goed te keuren de regeling voor de nadere samenleving van de Oud-Gereformeerde Kerken in Benelux en Oost-Friesland met de Geref. Kerken in Nederland.
- b. Deputaten voor hun belangrijke arbeid dank te zeggen.
- c. Den door deputaten verrichten arbeid in betrekking tot de drie geladen peremptoire examens goed te keuren.
- d. Als gedeputeerden voor de sub V der regeling genoemde examens der algemeene classis aan te wijzen de deputaten ad. art. 49 van de Part. Synode van Overijssel met deze bepaling, dat bij elk examen minstens drie dezer deputaten tegenwoordig zullen zijn.

Aldus besloten.

Prof. Dr. T. Hoekstra rapporteert nog namens commissie II over het verzoek van de Part. Synode van de Geref. Kerken in Gelderland, op verzoek van de deputaten der classis Arnhem, voor den geestelijken arbeid onder de Nederlander in Rijn-Pruisen en Westfalen om een hartelijke aanbeveling bij alle Kerken en dezen arbeid ook financieel te steunen. De commissie stelde voor: De Synode bevestigt den geestelijken arbeid van de classis Arnhem onder de Nederlanders in Rijn-Pruisen en Westfalen bij de Kerken aan en verzoekt haar dezen arbeid ook financieel te steunen. Aldus vastge- steld.

Dr. A. J. L. v. Beek Calkoen rapporteert namens commissie II over het verzoek der classis Batavia, aan de perscommissie te willen opdragen, de hoofdzaken van de besprekingen en besluiten ten spoedigste aan Aneta te willen verstrekken voor het doorzenden naar Indië. De classis vertrouwt, dat Aneta, wetend dat het de berichten uit de eerste hand ontvangt, zich niet heimen zal tot het overzenden van onjuiste en tendentieuze berichten, zooals bij de laatste Synode het geval was.

De commissie stelde voor: de Synode adviseert aan de afgevaardigden van de classis Batavia, zich omtrent de mededeeling van besluiten van de Generale Synode, naar gelang zij meer in het bijzonder van belang zijn voor de Indische Kerken, in verbinding te stellen met Aneta. Aldus besloten.

Dr. v. Beek Calkoen rapporteert eveneens over de verzoeken van de Part. Synodes in Z.-Holland en Utrecht betreffende toezenden van rapporten. De conclusie zullen wij nader publiceren.

Dr. C. N. Impeta, inmiddels ter vergadering gekomen, wordt welkom geheten en betuigt instemming met de Belijdenisschriften.

Dr. N. Duursma rapporteert over het rapport van de leden van de moderamen van de Gen. Synodes van Utrecht 1923 en Assen 1925. De commissie stelde de volgende conclusie:

De Synode dankbaar erkennende, dat de Regeering aan den wensch der Synode tegemoet gekomen is door ruimer gelegenheid te geven voor bezoek aan gerangschikte besluiten, te de overgebleven leden van het moderamen der Synode van Utrecht te danken voor de door hen verrichte werkzaamheden en te dechargeeren en de eveneens de leden van het moderamen der Synode van Assen te danken voor hun

gedanen arbeid en te dechargeeren. Dit laatste wordt aan- genomen, totdat ook over de financiën rapport zal zijn gedaan.

Te half twaalf wordt de zitting ongezekt in een in comité- overaal. Te 1 uur zal de middagzitting aanvangen. In deze zitting zullen de buitenlandse gasten het woord voeren.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Beroepen te:

Bergum: W. H. v. d. Voet te Drachtster Compagnie.
Goonga en Sybrandaburen: H. v. d. Zanden te Wapenveld.
Houwerzijl: J. H. Bouma te Tweede Exloërmond.
Middelburg (vac.): J. H. Telkamp; J. R. Goris te Apeldoorn.

Bedankt voor:

Katwijk aan Zee: D. Scheele te Oudewater.
Nieuwdorp (Z.): W. H. v. d. Voet te Drachtster Compagnie.

Afscheid van:

Molenaarsgraaf-Brandwijk: J. H. Donner, Tekst Hand. 20:32.

Jubilæa:

27 Aug.: W. F. A. Winckel te Sloterdijk, 50 jaar.
31 Aug.: C. Dekker te Bergen (N.H.), 25 jaar.

Te Oud-Vossemeer besloot de Geref. Kerk aan de Classis Tholen te verzoeken voor den tijd van één jaar een Hongaarsch predikant als hulppredikant te mogen beroepen. De Classis- vergadering gaf te kennen eerst inlichtingen aangaande de bevoegdheden van bedoelde personen te willen inwinnen.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Broek onder Akkerwoude: P. Zwier te Papendrecht.
Haarlem (2e pred.): J. L. de Vries te Rijnsburg.
Nieuwe-Pekela: H. Biesma te Groningen.

Aangenomen naar:

Den Haag: L. H. v. d. Meiden te Dordrecht.

Bedankt voor:

Delft: P. de Smit te Boskoop.
Schiefflun: W. Bijleveld te Haarlem.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Tweetal te:

Leiden: A. de Blois te Dirksland en M. Hofman te Krah-
bendijke.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

's-Heerenberg: M. C. Wegeling te Boertange (Gr.).
Herwen en Aerdt: D. Colenbrander te Marssum.
Nieuw-Vennep: H. P. Brandt te Lage-Zwaluwe.
Rinsumageest (toez.): S. Kooistra te Weterijp.

Aangenomen naar:

Birdaard: A. C. H. Vollenweider te Cubaard.
Moerscapelle: H. v. Elven te Ooster-Nijkerk.
Uit (Fr.): Ph. Peter te Amstelveen.

Bedankt voor:

Anloo: T. Leendertz te Lobith.
Arnhem (toez.): C. v. d. Wal te Rijnsaterswoude.
Dinteloord (toez.): J. H. v. Paddenburgh te Elgoet.
Dirksland: W. J. v. Lokhorst te Delfshaven.
Garderen: G. Aers te Nieuw-Lekkerland.
Geervliet: A. E. v. Baalen te Kage.
Huizen (Gooi): P. J. Steenbeek te Kampen.
Oene (G.): B. G. C. Steenbeek te Wierden.
Oosterwoude (G.): P. Kuyman te Houten (U.).
Sarhuizum (Fr.): S. IJema te Hijkersmilde (Dr.).
Vriezenveen: J. C. H. Ronijn te Workum en T. Tak te Zeven-
huizen (Z.H.).
Wedde: J. Speckman te Aduard.

Intrede te:

Leeuwarden: T. Kloosterman, Tekst Ef. 2:23-25.
Ophuizen: J. Bus, Tekst Hooglied 4:15 en 16a.
Soest: J. Ch. W. Kruisboom, Tekst Joh. 17:3.

Afscheid van:

's-Heerenhoek-Nieuwedorp: J. Hofker, Tekst Rom. 16:27.
Scherpenzeel (G.): J. G. Harthoorn, Tekst Matth. 28:20a.

„De Reformatie“ is door zijn
grote oplage HET blad voor
FAMILIE-ADVERTENTIE.
Onze Geref. kringen ge-
lieven daarmee te rekenen.

DOELMATIGE RECLAME VERGROOT DEN OMZET!! DE REFORMATIE

biedt een uitgezochte gelegenheid
tot het maken van reclame onder
koopkrachtig publiek

Vraag nog heden voorwaarden bij akenemen

W. A. HOUTMAN & Co.
SINGEL 116 TEL. 69871

SCHIEDAM

PIANO'S ook voor kunstspel

Groote keuze **ORGELS**

Matige prijzen

Franco levering door 't geheele land.

IN ELK HUIS EEN ORGEL!
Ganzevoort's Orgelhandel
DIEZERSTRAAT 116 — ZWOLLE
heeft steeds in voorraad een groote keuze
ORGELS voor huiskamer, school en lokaal
Prijscouranten en leveringsvoorwaarden gratis op aanvraag.

DISSERTATIE

Wie een Dissertatie wil laten
drukken, verzuime niet model
en prijs aan te vragen ter druk-
kerij van

OOSTERBAAN & LE COINTRE
GOES

Verschenen bij Drukkerij EDECEA te Hoorn:
De bloei eener onderneming

DOOR
Prof. Ir. I. P. DE VOOYS.

INHOUD:

- I. Inleiding.
- II. De maatschappelijke betekenis van den bloei eener onderneming.
- III. De maatschappelijke taak der onderneming.
- IV. De vormen der onderneming.
- V. Factoren, die over den bloei beslissen:
 - a. de opzet;
 - b. de organisatie van den bedrijfstak;
 - c. de conjunctuurbeweging;
 - d. de leiding;
 - e. de arbeidsverhoudingen.
- VI. Controle op den gang der onderneming.
- VII. Verbetering van de positie der onderneming.
- VIII. Slot.

Dit werkje behoort in het bezit te zijn van ieder, die zijn
blik wil verruimen en belang stelt in de eischen, waaraan
de leiding eener onderneming dient te voldoen. Het is in
populairen trant geschreven en dus voor iedereen volkomen
begrijpelijk. Prof. Dr. Voors bezit niet alleen een uitgebreide
theoretische kennis van het bedrijfsleven, maar is tevens
ook practicus, zoodat aan zijn beschouwingen hooge waarde
mag worden toegekend.

PRIJS SLECHTS 50 Cent.

Het boekje wordt alleen toegezonden na ontvangst der
gelden in postzegels, per postwissel, of per giro (no. 32404.)

J. C. WIRTZ Cz.

BEKNOPT OVERZICHT DER KERKGESCHIEDENIS.

VIJFDE DRUK

Prijs 40 cts.

OOSTERBAAN & LE COINTRE
GOES

Bij de Uitgevers van dit blad
is verkrijgbaar:

**KAART VAN DE GEREFORMEERDE
KERKEN IN NEDERLAND,**
met alphabetische naamlijst.

De Classen-indeeling is op
de kaart aangegeven. Formaat
50 x 70 c.M. Prijs 35 cents.

Franco toezending na ontvangst
van het bedrag.

Het mar-
ken, dat
kort levere
geen zond
en de wa
hij: „Een
niet“.

De oplos-
ligt in de
die in H.

De apos-
hij is in
inlijving b
dus niet o
en dagelij
hem in h
lige Geest
heid aanbr
Gods kind
aan Chris
schepping
en in hem

Welnu,
gehoovige
nog sterke
gen“.

In het v
gezegd: „a
absoluut

Daaruit nu
„in Hem“.

heid en he
gevat in d
God de ge
reken; ma
van de hei
leven van
aansluiting

dat leven
absoluut h
die in de
heilig, om

Er is d
geheel heil
Gods kind
leven in G
hart van

die geheel
zondig kan
heiligheid
hand. En

na het eig
Dat is nu
dat is nu
ten. Daarom

worden aan
wen. Dan
Wél nog i
lijk leven.

En zóó
is het wa
in Hem

Welnu,
mensch ni
hijft, die

In Hem
Op dit
Niet doo
zonde doet